

Factors Affecting Farmers Motivation Participating in the Sampran Model Project, Nakhon Pathom Province

Nalin Thianhom^{1*} and Rachen Noppanatwongsakorn¹

¹ Department of Public Administration, Faculty of Arts and Sciences, Southeast Asia University, Thailand

* Corresponding author. E-mail: Nalin.th.lyn@gmail.com

ABSTRACT

The objectives of this research were (1) to study factors affecting the motivation of farmers participating in the Sampran Model project. Nakhon Pathom Province and (2) to compare the levels of factors affecting motivation of farmers participating in the Sampran Model project. Nakhon Pathom Province. The total of both male and female, participated in the Sampran Model project. Nakhon Pathom Province. Research population namely farmers participating in the Sampran Model project Nakhon Pathom Province, 315 peoples. The research tool was a questionnaire. Data were analyzed using a computer program, percentage, mean, standard deviation, and tested the hypothesis with Independent Sample t-test and the correlation of more than 2 groups of samples was compared, One-Way ANOVA. The result of the study found that Factors Affecting Motivation of Farmers Participating in Sampran Model Project Nakhon Pathom Province. Overall at the high level ($\mu=4.84$), namely, sustainability free ($\mu = 4.88$), health ($\mu=4.87$), characteristics of the Sampran Model Project ($\mu=4.83$), and opportunity and progress ($\mu=4.83$) and compensation and benefits ($\mu=4.82$). Results it was found that there were compare the levels of factors affecting motivation of farmers participating in the Sampran Model project. Nakhon Pathom Province no differences in opinions on each side. It is the acceptance of H_0 or different gender personal characteristics factors affecting the opinions on the factors affecting the motivation of farmers participating in the Sampran Model project. Nakhon Pathom Province is no different.

Keywords: Factors Affecting, Motivation, Sampran Model Project

ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจของเกษตรกรในการเข้าร่วมโครงการสามพรานโมเดล จังหวัดนครปฐม

นลิน เทียนหอม^{1*} และ ราเชนทร์ นพณัฐวงศ์¹

¹ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ ประเทศไทย

* Corresponding author. E-mail: Nalin.th.lyn@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจของเกษตรกรในการเข้าร่วมโครงการสามพรานโมเดล จังหวัดนครปฐม และ (2) เปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจของเกษตรกรในการเข้าร่วมโครงการสามพรานโมเดล จังหวัดนครปฐม การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการสามพรานโมเดล จังหวัดนครปฐม จำนวน 315 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่แบบสอบถาม สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานด้วย Independent Sample t-test และเปรียบเทียบความสัมพันธ์ของกลุ่มตัวอย่างที่มากกว่า 2 กลุ่ม ด้วย One-Way ANOVA ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจของเกษตรกรในการเข้าร่วมโครงการสามพรานโมเดล จังหวัดนครปฐม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.84$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านความปลอดภัยจากสารเคมีที่ยั่งยืน ($\mu = 4.88$) ด้านสุขภาพ ($\mu = 4.87$) ด้านลักษณะของโครงการสามพรานโมเดล ($\mu = 4.83$) ด้านโอกาสและความก้าวหน้า ($\mu = 4.83$) และด้านค่าตอบแทนและผลประโยชน์ ($\mu = 4.82$) ตามลำดับ ผลการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อแรงจูงใจของเกษตรกรในการเข้าร่วมโครงการสามพรานโมเดล จังหวัดนครปฐม พบว่า ความคิดเห็นในปัจจัยส่วนบุคคลแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน เป็นการยอมรับ H_0 หรือปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลด้านเพศที่แตกต่างกันมีผลต่อความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจของเกษตรกรในการเข้าร่วมโครงการสามพรานโมเดล จังหวัดนครปฐมไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: ปัจจัยที่ส่งผล, แรงจูงใจ, โครงการสามพรานโมเดล

© 2023 JSSP: Journal of Social Science Panyapat

บทนำ

ปัญหาสุขภาพของคนส่วนมากในปัจจุบันนั้น เป็นผลมาจากการสัมผัสและได้รับสารเคมีชนิดต่างๆ จนทำให้เกิดโรคร้ายไข้เจ็บมากมาย ซึ่งสารเคมีหลักที่ส่งผลต่อสุขภาพได้มากก็จะมาจาก อาหาร การใช้สารเคมี และ สารเคมีที่ตกค้างในผักและผลไม้ตนเอง เพราะเกษตรกรส่วนมากนั้นจะใช้สารเคมีในการทำการเกษตร เพื่อผลผลิตที่มากและช่วยลดระยะเวลาในการเพาะปลูก รวมถึงการใช้สารเคมีในการเกษตรเพื่อกำจัดศัตรูพืชที่คอยทำลายพืชผลทางการเกษตร ซึ่งผู้ที่ได้รับผลกระทบทางสุขภาพจากสารกำจัดศัตรูพืช สามารถแบ่งออกเป็นสองส่วนคือ กลุ่มเกษตรกรและกลุ่มผู้บริโภค โดยกลุ่มเกษตรกรมีโอกาสเจ็บป่วยจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชในจำนวนค่อนข้างมากเนื่องจากได้รับสารเคมีโดยตรงผ่านผิวหนังและการหายใจ ซึ่งสารเคมีต่างๆ เหล่านี้จะทำให้เกิดการอาการแพ้และหากมีการสะสมมากขึ้นในร่างกาย ก็จะทำให้เกิดโรคต่างๆ เช่น โรคเมะเร็งและโรคปอดเป็นต้น โดยสารพิษจะเข้าสู่ร่างกายผ่านการสัมผัส การสูดดม และการปนเปื้อนในอาหารและน้ำดื่ม (กระทรวงสาธารณสุข, 2547) และทางรัฐบาลไทยก็ไม่ได้นิ่งนอนใจในปัญหาที่เกิดขึ้นและได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของสุขภาพที่ดีของเกษตรกรและประชาชนจึงได้มีทางออกของการใช้สารเคมีในการเกษตรโดยมีการบรรจุเป้าหมายการพัฒนาเกษตรกรยั่งยืนไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) รวมทั้งการจัดแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรกรอินทรีย์แห่งชาติ พ.ศ. 2551-2554 และยังนำมาเป็นนโยบายสำคัญในแผนการพัฒนายุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

แผนยุทธศาสตร์ 20 ปีนั้นทางรัฐบาลได้วางแผนการจัดการมลพิษที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และ สารเคมีในภาคการเกษตรทั้งระบบ ให้เป็นไปตามมาตรฐานสากลและค่ามาตรฐานสากล ปรับปรุงมาตรฐานสิ่งแวดล้อมของประเทศตามมาตรฐานสากล และ มีการบังคับใช้มาตรฐานสิ่งแวดล้อม เช่น ด้านดิน น้ำ อากาศ ป่าไม้ สัตว์ป่า และความหลากหลายทางชีวภาพกับทุกภาคส่วนอย่างเคร่งครัด การพัฒนามาตรฐานและระบบจัดการมลพิษกำเนิดใหม่ พร้อมทั้งจัดมลพิษและแก้ไขฟื้นฟูผลกระทบสิ่งแวดล้อม เพื่อลดมลพิษและผลกระทบสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งกำหนดเป้าหมายและการจัดการตั้งแต่ต้นทางถึงปลายทาง ด้วยเป้าหมายการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน และกำหนดกลไกกำกับกับการจัดการขยะและมลพิษอย่างเป็นระบบทั้งประเทศ ครอบคลุมถึงการบริหารการจัดการสารเคมีในการเกษตรอย่างครบวงจรครอบคลุมถึงการผลิตและการนำเข้าสารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืชมาใช้ในประเทศไทย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562)

ในพื้นที่จังหวัดนครปฐมมีการขับเคลื่อนด้านการเกษตรและสหกรณ์ของทางจังหวัดนครปฐมมีทิศทางที่ชัดเจนและเกิดการบูรณาการอย่างมีประสิทธิภาพ สำนักเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครปฐม ร่วมกับหน่วยงานสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์และภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้จัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครปฐมระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2561-2565) โดยยึดหลักการเชื่อมโยง สอดคล้องกับยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ระยะ 20 ปี และ ยุทธศาสตร์แผนการพัฒนาการเกษตรระยะ 5 ปี ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รวมทั้งยุทธศาสตร์แผนการพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาด้านการเกษตรและสหกรณ์ในระดับจังหวัด จนทำให้เกิดโครงการสามพรานโมเดล ที่มีการขับเคลื่อนและพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของกลุ่มเกษตรกร เพื่อตอบรับการบูรณาการและการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดนครปฐมอย่างมีประสิทธิภาพ ที่มาของการเกิดโครงการสามพรานโมเดลมาจากระบบอาหารที่ไม่สมดุลเกษตรกรติดอยู่ในวงจรปัญหาโดยพึ่งการใช้สารเคมีทางการเกษตร ส่งผลให้สุขภาพของเกษตรกรแย่ลง มีหนี้สินมากขึ้น เพราะต้องใช้ทุนจำนวนหนึ่งมาใช้กับสารเคมี และสิ่งแวดล้อมที่แย่ลง รวมถึงโรคและศัตรูพืชขึ้นดื้อยามากขึ้น เมื่อสินค้าถูกขายไปยังพ่อค้าคนกลาง เกษตรกรก็จะโดนกดขี่จากพ่อค้าคนกลาง ยิ่งต้องทำให้ต้องเพิ่มผลผลิตและทำให้ผลกระทบต่อผู้บริโภคมักเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ผลกระทบนี้ยังสามารถกระทบต่อผู้บริโภคด้วย นั่นคือ การได้สินค้าทางการเกษตรที่มีสารเคมีตกค้างและยังขาดความรู้ในเรื่องนี้ ดังนั้นทางออกของปัญหาจึงมาในรูปแบบเกษตรอินทรีย์ในโครงการสามพรานโมเดล (โครงการสามพรานโมเดล จังหวัดนครปฐม, 2565)

สามพรานโมเดลจึงเป็นต้นแบบการจัดการเรื่องการทำเกษตรอย่างยั่งยืน โดยจัดตั้งมูลนิธิสังคมสุขใจ/สามพราน ริเวอร์ไซด์ ที่พัฒนาเป็นการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยใช้หลักบูรณาการจากหลายหน่วยงาน หลายภาคส่วน เริ่มตั้งแต่เกษตรกร ภาครัฐและท้องถิ่น ภาคเอกชน มหาวิทยาลัย โรงเรียน และผู้บริโภค ซึ่งจากสามพรานโมเดลนี้ ส่งผลให้เกษตรกรมีรายได้ที่มั่นคง มีต้นทุนการผลิตที่ต่ำลง สุขภาพดี สิ่งแวดล้อมดี และเกิดกลุ่มธุรกิจเกษตรอินทรีย์ โดยมีระบบการค้าที่เป็นธรรมแก่เกษตรกร จนไปถึงมือผู้บริโภคซึ่งก็ทำให้ผู้บริโภคสุขภาพดีขึ้น ราคาสินค้าเกษตรอินทรีย์มีความเหมาะสมและเป็นธรรม ผู้บริโภคตื่นตัวและรู้จักรับผิดชอบต่อสังคม นอกจากนี้สามพรานโมเดลยังใช้หลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินงาน เกษตรกรสามารถผลิตตามกำลังของตนเอง ให้ราคาที่เหมาะสมผลตามหลักของความพอประมาณ เกษตรกรสามารถพึ่งตนเองได้มากกว่าพึ่งสารเคมีหรือภาครัฐ ทำให้เกษตรกรต้องบริหารความเสี่ยงเป็นด้วยการปลูกพืชผสมผสาน มีช่องทางการตลาดที่รองรับตามหลักที่ว่าการมีภูมิคุ้มกันที่ดี มีการพัฒนาองค์กรด้วยความรู้ที่ได้จากการลงมือทำ ราคาขายคุ้มกับต้นทุนซึ่งเป็นไปตามหลักของการมีเหตุผล ซึ่งดำเนินโครงการด้วยความรอบรู้ ที่จะมาคู่กับคุณธรรม นั่นคือ ความโปร่งใส ซื่อสัตย์สุจริต ขยันอดทน แบ่งปัน

กระบวนการทำงานของโครงการสามพรานโมเดล จังหวัดนครปฐม จะเริ่มกระบวนการโดยการรวมเกษตรกรในพื้นที่ของจังหวัดนครปฐมและเกษตรกรจังหวัดใกล้เคียงมารวมกลุ่มเป็นกลุ่มเครือข่ายผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ภายใต้การดูแลของโครงการสามพรานโมเดล จังหวัดนครปฐม และทางโครงการสามพรานโมเดล จังหวัดนครปฐม จะเป็นผู้ดำเนินการหาช่องทางใหม่ๆ ในการจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรให้แก่เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการสามพรานโมเดลเป็นการเชื่อมโยงผู้ผลิตและผู้บริโภค ผ่านห่วงโซาอาหารและคุณค่าเกษตรอินทรีย์บนพื้นฐานของธุรกิจที่เป็นธรรม ช่องทางการตลาดและจำหน่ายสินค้าที่ทางโครงการสามพรานโมเดล จังหวัดนครปฐมมีให้แก่เกษตรกรในปัจจุบันนั้นได้แก่ ตลาดสุขใจ ตลาดสุขใจ

สัญจร โมเดิร์นเทรด สวนสามพราน และเว็บไซต์ Sookjai Organics ดังนั้น จะเห็นได้ชัดว่าโครงการสามพรานโมเดล จังหวัดนครปฐม จะเป็นจุดศูนย์กลางในการหาตลาดและทำการตลาดให้แก่เกษตรกรในโครงการทำให้เกษตรกรในโครงการมีความมั่นใจว่าสินค้าเกษตรอินทรีย์จะมีตลาดพิเศษที่รองรับสินค้าของเกษตรกรโดยตรง สรุปได้ว่า สามพรานโมเดลคือการสร้างเครือข่ายระหว่างเกษตรกรผู้ปลูกพืชผักผลไม้และวัตถุดิบการเกษตร ร่วมกับโรงแรมสวนสามพราน โดยเกษตรกรมีหน้าที่ส่งสินค้าให้กับโรงแรมเป็นหลัก แต่สิ่งที่น่าสนใจกว่านั้นคือ ความร่วมมือของทั้งสองฝ่ายนี้ต้องยืนอยู่บนพื้นฐานของความยั่งยืน เป็นการค้าที่เป็นธรรม โดยต่างฝ่ายต่างไม่ขาดทุน กล่าวคือ โรงแรมได้วัตถุดิบออร์แกนิกที่ดีและปลอดภัยในราคาที่ใกล้เคียง (หรือแพงกว่าอีกแค่เล็กน้อย) เมื่อเทียบกับการซื้อผักเคมี ส่วนชาวบ้านก็สามารถกำหนดราคาของตัวเองพอใจและนี่อาจเป็นครั้งแรกที่ชาวบ้านกำหนดราคาผลผลิตของตัวเองได้จริง อีกทั้งยังสร้างคุณค่าและเพิ่มมูลค่าในมิติอื่นๆ ได้ด้วย เช่น สร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยการพานักท่องเที่ยวไปเยือนแหล่งเพาะปลูกในเครือข่ายแบบ Exclusive trip รวมถึงทำ CSR สำหรับโรงแรมด้วย (ทวิ มีเงิน, 2562)

จากข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจของเกษตรกรในการเข้าร่วมโครงการสามพรานโมเดล จังหวัดนครปฐม เพื่อนำประเด็นคำถามการวิจัยมาวิเคราะห์ สรุปข้อมูลแนวทางในการส่งเสริม พัฒนาให้เกษตรกรนำหลักทฤษฎีโคกหนองนา โมเดล ไปปฏิบัติใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อครอบครัว หรือชุมชนให้เกิดความเข้มแข็ง และเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง นำไปประกอบใช้เป็นข้อมูลในการปฏิบัติงานโครงการสามพรานโมเดล จังหวัดนครปฐมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจของเกษตรกรในการเข้าร่วมโครงการสามพรานโมเดล จังหวัดนครปฐม
2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจของเกษตรกรในการเข้าร่วมโครงการสามพรานโมเดล จังหวัดนครปฐม

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบปริมาณ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการสามพรานโมเดล จังหวัดนครปฐม ที่มีความรอบรู้ ความชำนาญ และมีประสบการณ์ในเรื่องของการเกษตร จำนวน 315 คน แยกเป็นประชากรชายจำนวน 218 คน และ ประชากรหญิงจำนวน 97 คน (โครงการสามพรานโมเดล จังหวัดนครปฐม, 2565) ผู้วิจัยใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยพิจารณาจากการตัดสินใจของผู้วิจัยเอง ลักษณะกลุ่มที่เลือกเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงต้องอาศัยความรู้ ความชำนาญและประสบการณ์ในเรื่องนั้นๆ ของผู้ทำวิจัย การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบนี้มีชื่อเรียกอีกอย่างว่า Judgement Sampling และผู้วิจัยตัดสินใจเลือกกลุ่มประชากรที่ได้เข้าร่วมโครงการสามพรานโมเดล จังหวัดนครปฐม ทั้ง 315 คน เพราะได้เห็นว่า เป็นจำนวนที่เหมาะสม และกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 315 คน นั้นมีความรอบรู้ ความชำนาญและประสบการณ์ในเรื่องการเกษตรทั้งหมด โดยแบ่งเป็นประชากรชายจำนวน 218 คน และ ประชากรหญิงจำนวน 97 คน

ภาพที่ 1 เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการสามพรานโมเดล จังหวัดนครปฐม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสอบถามสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ของเกษตรกรในการเข้าร่วมโครงการสามพรานโมเดล จังหวัดนครปฐม

ตอนที่ 2 แบบสอบถาม ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจของเกษตรกรในการเข้าร่วมโครงการสามพรานโมเดล จังหวัดนครปฐม 5 ด้าน ได้แก่ ด้านลักษณะของโครงการสามพรานโมเดล จังหวัดนครปฐม , ด้านโอกาสและความก้าวหน้า (Alderfer, 1972), ด้านค่าตอบแทนและผลประโยชน์ ด้านสุขภาพ และ ด้านการปลอดปราศจากสารเคมีที่ยั่งยืน (มูลนิธิสายใยแผ่นดิน, 2555) ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ของ Likert Scale (Likert, 1987. อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด และบุญส่ง นิลแก้ว, 2535)

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจของเกษตรกรในการเข้าร่วมโครงการสามพรานโมเดล จังหวัดนครปฐม (Alderfer, 1972)

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจของเกษตรกรในการเข้าร่วมโครงการสามพรานโมเดล จังหวัดนครปฐม คือ ปัจจัยด้านลักษณะของโครงการสามพรานโมเดล , ปัจจัยด้านค่าตอบแทนและผลประโยชน์ , ปัจจัยด้านโอกาสและความก้าวหน้า , ปัจจัยด้านสุขภาพ , ปัจจัยด้านการปลอดปราศจากสารเคมีที่ยั่งยืน แตกต่างกันไป

3.2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจของเกษตรกรในการเข้าร่วมโครงการสามพรานโมเดล จังหวัดนครปฐม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกัน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

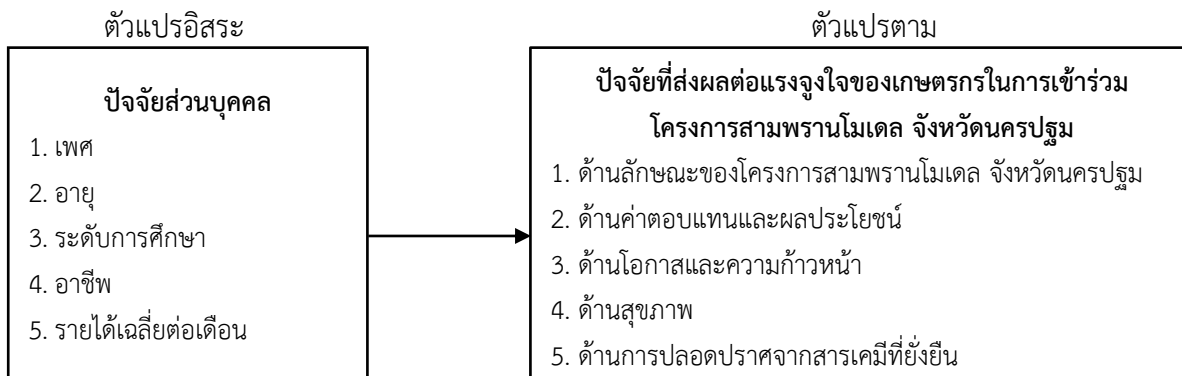
ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยขอความอนุเคราะห์จากสำนักบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ ออกหนังสือเพื่อขอความร่วมมือถึงผู้บริหารโครงการสามพรานโมเดล จังหวัดนครปฐม และผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เพื่อแจกแบบสอบถามในตลาดสุขใจซึ่งเป็นพื้นที่ตั้งของโครงการสามพรานโมเดล จังหวัดนครปฐม และได้ทำการเก็บรวบรวมผ่านทางกลุ่มเกษตรกรของโครงการ และสามารถรวบรวมข้อมูลทั้งหมด 315 ชุด ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามเพื่อนำไปวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของเกษตรกรในโครงการมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสถิติคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ประมวลผลข้อมูลวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ สถิติความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานด้วย Independent Sample t-test และเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่มกับ One-Way ANOVA เพื่อใช้วิเคราะห์ร่วมกับแบบสอบถาม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าแนวคิดเกี่ยวกับแรงจูงใจของเกษตรกรในการเข้าร่วมโครงการสามพรานโมเดล จังหวัดนครปฐม รวมทั้งเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วนำมารวบรวมเป็นกรอบแนวคิด ดังนี้

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

ปัจจัยส่วนบุคคลที่ตอบแบบสอบถามเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการสามพรานโมเดล จังหวัดนครปฐม ประชากรผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 315 คน เป็นเพศชาย จำนวน 218 คน คิดเป็นร้อยละ 69.20 และ ประชากรผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด จำนวน 315 คน พบว่า ประชากรส่วนใหญ่อายุ 41-50 ปี จำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 43.50 และ ประชากรผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด จำนวน 315 คน พบว่า ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับอนุปริญาตรี จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 30.80 และ พบว่า ประชากรผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด จำนวน 315 คน พบว่า ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 41.9 ประชากรผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 315 คน ประชากรผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน 20,001-30,000 บาท จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 30.2

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจของเกษตรกรในการเข้าร่วมโครงการสามพรานโมเดล จังหวัดนครปฐม

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของ ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจของเกษตรกรในการเข้าร่วมโครงการสามพรานโมเดล จังหวัดนครปฐม โดยรวม

ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจของเกษตรกร	ระดับความคิดเห็น		
	π	σ	ความหมาย
ด้านลักษณะของโครงการสามพรานโมเดล	4.83	0.31	มาก
ด้านค่าตอบแทนและผลประโยชน์	4.82	0.32	มาก
ด้านโอกาสและความก้าวหน้า	4.83	0.29	มาก
ด้านสุขภาพ	4.87	0.25	มาก
ด้านปลอดปราศจากสารเคมีที่ยั่งยืน	4.88	0.26	มาก
รวม	4.84	0.23	มาก

จากตารางที่ 1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจของเกษตรกรในการเข้าร่วมโครงการสามพรานโมเดล จังหวัดนครปฐม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.84$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ที่กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นมากที่สุดคือ ด้านความปลอด

ปราศจากสารเคมีที่ยั่งยืน ($\mu=4.88$) ด้านสุขภาพ ($\mu=4.87$) ด้านลักษณะของโครงการสามพรานโมเดล ($\mu=4.83$) เท่ากับ ด้านโอกาสและความก้าวหน้า ($\mu=4.83$) และด้านค่าตอบแทนและผลประโยชน์ ($\mu=4.82$) ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจของเกษตรกรในการเข้าร่วมโครงการสามพรานโมเดล จังหวัดนครปฐม

ผลการเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจของเกษตรกรในการเข้าร่วมโครงการสามพรานโมเดล จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า

2.1 ด้านเพศ ที่แตกต่างกันส่งผลต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจของเกษตรกรในการเข้าร่วมโครงการสามพรานโมเดล จังหวัดนครปฐม ไม่แตกต่างกันระดับนัยสำคัญที่ 0.05 ทุกด้าน

2.2 ด้านอายุ ที่แตกต่างกันส่งผลต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจของเกษตรกรในการเข้าร่วมโครงการสามพรานโมเดล จังหวัดนครปฐม ไม่แตกต่างกันระดับนัยสำคัญที่ 0.05 ทุกด้าน

2.3 ด้านระดับการศึกษา ที่แตกต่างกันส่งผลต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจของเกษตรกรในการเข้าร่วมโครงการสามพรานโมเดล จังหวัดนครปฐม ไม่แตกต่างกันระดับนัยสำคัญที่ 0.05 ทุกด้าน

2.4 ด้านอาชีพ ที่แตกต่างกันส่งผลต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจของเกษตรกรในการเข้าร่วมโครงการสามพรานโมเดล จังหวัดนครปฐม ไม่แตกต่างกันระดับนัยสำคัญที่ 0.05 ทุกด้าน

2.5 ด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ที่แตกต่างกันส่งผลต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจของเกษตรกรในการเข้าร่วมโครงการสามพรานโมเดล จังหวัดนครปฐม ไม่แตกต่างกันระดับนัยสำคัญที่ 0.05 ทุกด้าน

อภิปรายผล

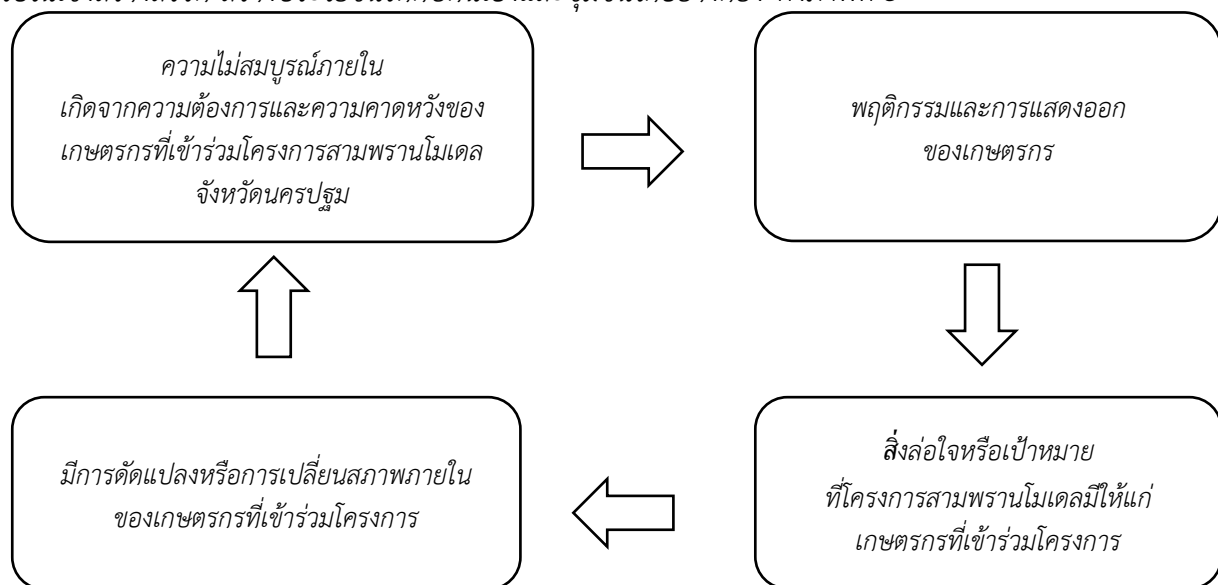
ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจของเกษตรกรในการเข้าร่วมโครงการสามพรานโมเดล จังหวัดนครปฐม พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.84$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการสามพรานโมเดล มีความคิดเห็นมากที่สุดคือ ด้านความปลอดภัยปราศจากสารเคมีที่ยั่งยืน ($\mu=4.88$) รองลงมาคือด้านสุขภาพ ($\mu=4.87$) ด้านลักษณะของโครงการสามพรานโมเดล ($\mu=4.83$) ด้านโอกาสและความก้าวหน้า ($\mu=4.83$) และด้านค่าตอบแทนและผลประโยชน์ ($\mu=4.82$) ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สภาพแวดล้อมในการทำงานรวมทั้งความสัมพันธ์ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการสามพรานโมเดลก่อให้เกิดความผูกพันและเกิดแรงจูงใจในการเข้าร่วมโครงการซึ่งสอดคล้องกับ จีรภัคร อเนกวิถิ, ประพันธ์ชัยกิจ อูราใจ และ พิระพงษ์กิตติเวชโกวัฒน์ (2559) ศึกษา เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจกับความจงรักภักดีต่อองค์กรของพนักงาน : กรณีศึกษา โรงแรมเอเชีย แอร์พอร์ท พบว่า ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมการทำงานอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ ญัฐฐา กุศลโมทย์ (2558) ศึกษาเรื่อง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทสวัสดิ์ซื้อจำกัด. พบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานอยู่ในระดับมากเช่นกัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ ธนัตถ์ภรณ์ เจริญกิตติธนา (2559) ศึกษา เรื่องแรงจูงใจในการเข้าร่วมอบรมที่จัดโดยงานบริหารวิชาการวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล พบว่า ปัจจัยด้านวิชาการและสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านเหตุผลส่วนตัว ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดแรงจูงใจในการเข้าร่วมอบรมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าปัจจัยด้านโอกาสและความก้าวหน้าอยู่ในระดับมาก นอกจากนั้นยัง สอดคล้องกับ ญัฐพรณ ชาญธัญกรรม (2560) ศึกษา เรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรกรมชลประทาน (สามเสน) ผลการวิจัย พบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์การของกรมชลประทาน (สามเสน) ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการอยู่ในระดับมากเช่นกัน

การเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจของเกษตรกรในการเข้าร่วมโครงการสามพรานโมเดล จังหวัดนครปฐม พบว่า ปัจจัยด้านเพศ ปัจจัยด้านอายุ ปัจจัยด้านระดับการศึกษา ปัจจัยด้านอาชีพ และปัจจัยด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ที่แตกต่างกันส่งผลต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจของเกษตรกรในการเข้าร่วมโครงการสามพรานโมเดล จังหวัดนครปฐม ไม่แตกต่างกันระดับนัยสำคัญที่ 0.05 ทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ปัจจัยด้านส่วนบุคคลที่มีปัจจัยด้านเพศ ปัจจัยด้านอายุ ปัจจัยด้านระดับการศึกษา ปัจจัยด้านอาชีพ และปัจจัยด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ที่มีนัยสำคัญที่ 0.05 ทุกด้าน ซึ่ง

สอดคล้อง อัญชลี ภักดีโทรกิจ (2558) ศึกษางานวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันขององค์กรของพนักงานโรงแรม 5 ดาว ในเขตอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า เมื่อจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่าพนักงานที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาการปฏิบัติงาน ต่างคนต่างมีความคิดเห็นที่ไม่ต่างกัน

องค์ความรู้ใหม่

การศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจของเกษตรกรในการเข้าร่วมโครงการสามพรานโมเดล จังหวัดนครปฐม องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้คือ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการสามพรานโมเดล จังหวัดนครปฐม นั้นต่างมีความคาดหวังและความต้องการที่ต้องการจากโครงการสามพรานโมเดล จังหวัดนครปฐม ดังนั้น สิ่งสำคัญที่ทางโครงการสามพรานโมเดล จังหวัดนครปฐม จะให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งคือการตอบสนองต่อความคาดหวังหรือความต้องการของเกษตรกรโดยสร้างสิ่งล่อใจหรือสร้างเป้าหมายให้แก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการได้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการแสดงออกในเชิงบวกของเกษตรกรให้มากที่สุด รวมทั้งการดัดแปลงหรือการเปลี่ยนสภาพภายในของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการสามพรานโมเดล ให้เป็นไปในเชิงสร้างสรรค์ สร้างประโยชน์ให้กับตนเองและชุมชนได้อย่างดียิ่ง ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 องค์ความรู้ใหม่

สรุปผลการวิจัย

ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจของเกษตรกรในการเข้าร่วมโครงการสามพรานโมเดล จังหวัดนครปฐม ได้ผลคือ โครงการสามพรานโมเดล จังหวัดนครปฐม ได้ตอบผลลัพธ์และข้อสรุปต่อแผนพัฒนาด้านการเกษตรและและสหกรณ์จังหวัดนครปฐม ระยะ 5 ปี และ แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ของรัฐบาล ที่ต้องการพัฒนาและผลักดันการเกษตรอินทรีย์ปลอดภัยที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และ สารเคมีในภาคการเกษตรทั้งระบบ ให้เป็นไปตามมาตรฐานสากลและค่ามาตรฐานสากล อันเนื่องมาจากผลตอบรับจากเกษตรกรในการเข้าร่วมโครงการสามพรานโมเดล จังหวัดนครปฐม จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ของการทำวิจัยนั้นได้ผลการวิจัยทั้งปัจจัยด้านบุคคล และ ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจของเกษตรกรในการเข้าร่วมโครงการสามพรานโมเดล จังหวัดนครปฐมนั้นทั้ง 5 ด้าน ได้ระดับที่สูงทุกด้าน

ผลการเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจของเกษตรกรในการเข้าร่วมโครงการสามพรานโมเดล จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยด้านเพศ ปัจจัยด้านอายุ ปัจจัยด้านระดับการศึกษา ปัจจัยด้านอาชีพ และปัจจัยด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ที่แตกต่างกันส่งผลต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจของเกษตรกรในการเข้าร่วมโครงการสามพรานโมเดล จังหวัดนครปฐม ไม่แตกต่างกัน ดังนั้นจึงตอบได้ว่าแม้ปัจจัยส่วนบุคคลของเกษตรกรในโครงการสามพรานโมเดล จังหวัดนครปฐม นั้นจะมีความแตกต่างกันแต่ทุกคนมีความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกันเลย ทุกคนในโครงการสามพรานโมเดล จังหวัดนครปฐม เห็นด้วยกับสิ่งที่

โครงการสามพรานโมเดล จังหวัดนครปฐม ที่ดำเนินโครงการตามรูปแบบของ แผนพัฒนาด้านการเกษตรและสหกรณ์ จังหวัดนครปฐม และ แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีของรัฐบาล

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผลจากการวิจัยนี้ พบว่า ปัจจัยด้านค่าตอบแทนและผลประโยชน์ ของปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจของเกษตรกรในการเข้าร่วมโครงการสามพรานโมเดล จังหวัดนครปฐม นั้นมีระดับค่าที่น้อยที่สุด ดังนั้นทางโครงการสามพรานโมเดล จังหวัดนครปฐม ควรมีการพิจารณาในเรื่องของค่าตอบแทนและผลประโยชน์ที่มีให้แก่เกษตรกรในโครงการสามพรานโมเดล จังหวัดนครปฐม ให้มีความเหมาะสมและมากขึ้น โดยอาจยื่นเสนอต่อรัฐบาลเพื่อมีการสนับสนุนงบประมาณให้แก่กลุ่มเกษตรกรในการเข้าร่วมโครงการสามพรานโมเดล จังหวัดนครปฐม จะส่งผลให้กลุ่มเกษตรกรเกิดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานยิ่งขึ้น โดยจำแนกดังนี้

1.1 ควรกำหนดนโยบายกองทุนสนับสนุนเพื่อยื่นเสนอแก่รัฐบาลเพื่อสนับสนุนค่าตอบแทนและผลประโยชน์ให้แก่ เกษตรกรในโครงการสามพรานโมเดล จังหวัดนครปฐม เพื่อให้รัฐบาลได้อนุมัติงบประมาณเพื่อสนับสนุนโครงการสามพรานโมเดล ที่เป็นโครงการเพื่อการเกษตรอินทรีย์ที่ยั่งยืน เพื่อตอบสนองต่อแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีของรัฐบาล ดังนั้น รัฐบาลจึงควรเข้ามามีส่วนร่วมในเรื่องของค่าตอบแทนและผลประโยชน์ให้แก่ เกษตรกรในโครงการสามพรานโมเดล จังหวัดนครปฐม เพื่อขับเคลื่อนให้เป็นกลุ่มเกษตรอินทรีย์ที่พัฒนาและยั่งยืนต่อไป

1.2 ควรมีการพิจารณาในเรื่องของโซ่คุณค่า (Value Chain) เกษตรอินทรีย์ และนำมาพิจารณาในส่วนที่รัฐบาลสามารถให้การสนับสนุนในส่วนที่เกษตรกรในโครงการควรได้รับประโยชน์ อาทิ ปัจจัยการผลิตของเกษตรกรในเรื่องปัจจัยในการผลิตต่างๆ เช่น ต้นทุนการปรับสภาพดิน พันธุ์พืช เมล็ดพันธุ์ ปุ๋ยอินทรีย์ สารชีวภัณฑ์ วัคซีน เครื่องจักรกลทางการเกษตร หรือ ส่วนปลายทางการตลาด เช่นการเพิ่มช่องทางการตลาดและธุรกิจให้กับสินค้าเกษตรอินทรีย์ทั้งในและต่างประเทศแบบครบวงจรทั้งระบบออนไลน์และออฟไลน์ การเจรจาการค้า/การเปิดตลาด/การร่วมมือ/การลดอุปสรรคทางการค้า การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและเชิงคุณภาพ การสร้างตราสินค้าและความเชื่อมั่นให้กับสินค้าเกษตรอินทรีย์ และผลิตภัณฑ์อินทรีย์ การผลักดันให้ตราสัญลักษณ์เกษตรอินทรีย์ของไทยให้เป็นที่ยอมรับ และการสร้างความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของความปลอดภัยของสินค้าเกษตรอินทรีย์และผลิตภัณฑ์อินทรีย์ (ร่างแผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2566-2570)

1.3 ควรยื่นเสนอต่อรัฐบาลทั้งในเรื่องงบประมาณสนับสนุนให้แก่โครงการสามพรานโมเดล จังหวัดนครปฐม เพื่อใช้ในการจัดตั้งกองทุนรวมให้แก่เกษตรกรในโครงการ และ เพิ่มในส่วนของค่าตอบแทนและผลประโยชน์ให้แก่เกษตรกรในโครงการให้มากยิ่งขึ้นเช่น การมีสวัสดิการต่างๆ ให้แก่เกษตรกรในโครงการ การเพิ่มอบรมให้ความรู้หรือส่งเกษตรกรไปอบรมนอกสถานที่ นอกจังหวัด เพื่อได้รับความรู้ในเรื่องเกษตรอินทรีย์ออร์แกนิกมากยิ่งขึ้น ซึ่งในส่วนตรงนี้จำเป็นต้องมีเงินสนับสนุนจากรัฐบาล และ ในเรื่องที่รัฐบาลต้องให้การสนับสนุนที่ไม่ใช่งบประมาณแต่เป็นการสนับสนุนเพื่อผลประโยชน์ที่ยั่งยืน มั่งคั่ง และมั่นคง อีกทั้งยังสร้างคุณค่าและความภาคภูมิใจในความเป็นเกษตรอินทรีย์นั่นคือ การสนับสนุนในเรื่องของโซ่คุณค่า (Value Chain) เกษตรอินทรีย์ ให้แก่เกษตรกรในโครงการสามพรานโมเดล จังหวัดนครปฐม เพราะสิ่งตอบแทนที่เกษตรกรต้องการนั้นไม่ได้ต้องการแค่จำนวนเงินหรือสวัสดิการแต่ยังต้องการถึงความมีตัวตน ความภาคภูมิใจ และคุณค่าในสิ่งที่ตนได้ทำอีกด้วย

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยในรูปแบบเชิงคุณภาพ เพื่อจะได้เจาะลึกการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจของเกษตรกรในการเข้าร่วมโครงการสามพรานโมเดล จังหวัดนครปฐม เพื่อให้ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเชิงลึกจากปราชญ์ชาวบ้านและผู้นำชุมชน โดยการสัมภาษณ์สัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม การสังเกตแบบมีส่วนร่วมเพื่อให้ได้ผลการวิจัยในเชิงที่ลึกมากขึ้นกว่าเดิม

2.2 ควรมีการวิจัยเชิงลึกโดยใช้เครื่องมือคือแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลเชิงลึกที่เน้นในเรื่องของปัญหาที่และผลกระทบที่เกิดขึ้นในโครงการสามพรานโมเดล จังหวัดนครปฐม เพื่อที่จะได้ผลการวิจัยที่แตกต่างจากการวิจัยครั้งนี้อันจะเป็นประโยชน์แก่โครงการสามพรานโมเดล จังหวัดนครปฐม แก่อนุชนรุ่นหลังต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงสาธารณสุข. (2547). *สรุปรายงานการเฝ้าระวังโรค 2547*. สืบค้น 20 ธันวาคม 2565. จาก <https://apps-doe.moph.go.th/boeeng/annual/Annual/Annual47/part1/52-Pesticide%20poisoning.pdf>.
- จังหวัดนครปฐม. (2565). *โครงการสามพรานโมเดล*. นครปฐม: สำนักงานส่วนย่อยเพื่อพัฒนาเกษตรชุมชนและคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน.
- จิรภัคร อเนกวิทย์, ประพันธ์ชัยกิจจอรุใจ และ พิระพงษ์กิติเวชโกคาวัฒน์. (2559). ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจกับความจงรักภักดีต่อองค์การของพนักงาน : กรณีศึกษา โรงแรมเอเชีย แอร์พอร์ท. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์: มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์*, 1(3), 48-58.
- ณัฐฐา กุสุโมทย์ และ วิไลลักษณ์ รัตนเพียรธัมมะ. (2558). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทสวัสดิ์ซ้อปจำกัด. ใน *การประชุมวิชาการระดับชาติมหาวิทยาลัยรังสิต ประจำปี 2558 วันที่ 24 เมษายน 2558* (น. 1117 - 1126). ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยรังสิต.
- ทวี มีเงิน. (2562). *มูลนิธิสมมาอาชีพ*. สืบค้น 22 มีนาคม 2565. จาก <https://www.right-livelihoods.org>.
- ธันต์ถรณ์ เอียรกิตต์ธนา. (2559). แรงจูงใจในการเข้าร่วมอบรมที่จัดโดยงานบริหารวิชาการวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล. *วารสาร Mahidol R2R e-Journal*, 3(2), 163-174.
- มูลนิธิเกษตรยั่งยืน. (2546). *เกษตรยั่งยืนวิถีการพึ่งตนเอง: โครงการนำร่องฯ พื้นภูมิปัญญาสร้างทุนชุมชน มูลนิธิเกษตรยั่งยืน (ประเทศไทย)*. กรุงเทพฯ: นกนางนวล.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). *ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561- 2580)*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการ ยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- อัญชลี ภักดีไทรกิจ. (2558). *การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันองค์กรของพนักงานโรงแรม 5 ดาว ในเขตอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์*. (บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด).
- Alderfer, C.P. (1972). *Existence Relatedness and Growth*. New York: Free Press.